

Hussvampen. En vejledning for Bygningshaandværkere og til Brug i tekniske Skoler af E. Rostrup og C. Weismann. Anmeldelse

H. Ulrich

Tidsskrifter

Ingeniøren. 1898. nr. 24

1898

Hussvampen.

En Vejledning for Bygningshaandværkere og til Brug i tekniske Skoler af E. Rostrup og C. Weismann.

Anmeldt af Ingeniørkaptajn H. Ulrich.

Hussvampens ødelæggende Virkning paa Tømmeret i vore Bygninger har længe været kendt, og der har i Tidens Løb været anbefalet en Mængde Midler saavel til dens Forebyggelse som til at fjerne den, naar den en Gang var kommen til Stede. Ret mærkeligt er det derfor, at den desuagtet optræder mere og mere hyppigt, og det kan kun forklares ved, at vore Bygningsteknikere ikke have skænket denne Sag tilstrækkelig Opmærksomhed og navnlig ikke have haft Øjet tilstrækkeligt aabent for, hvad der i konstruktiv Henseende maatte gøres for at berøve Svampene deres Eksistensbetingelser.

Det foreliggende Skrift er derfor et i høj Grad fortjenstfuldt Arbejde, idet det i en let tilgængelig Form giver dels en Oversigt over Svampens Forekomst, Optræden og Levevis, dels angiver Betingelserne for Hussvampens Optræden og endelig angiver de Midler, med hvilke den kan forebygges og bekæmpes.

Bogen er derhos skreven med en saadan Varme og Overbevisning, at den læses med Fornøjelse af enhver, der interesserer sig for Sagen.

Ved Gennemlæsningen af Bogen paatrænger sig imidlertid for en Bygningstekniker det Indtryk, at medens Forfatterne fuldtud have behersket de Afsnit af Bogen, der handle om selve Svampen eller Svampene i Almindelighed og Betingelserne for deres Optræden, har det i Afsnittet om Forebyggelse og Bekæmpelse af Hussvampen noget skortet paa Sagkundskab, om end det her udtrykkelig skal fremhæves, at Forfatterne overalt selvfølgelig pege i den rigtige Retning, men kun ikke have formaaet at gøre Skridtet fuldt ud.

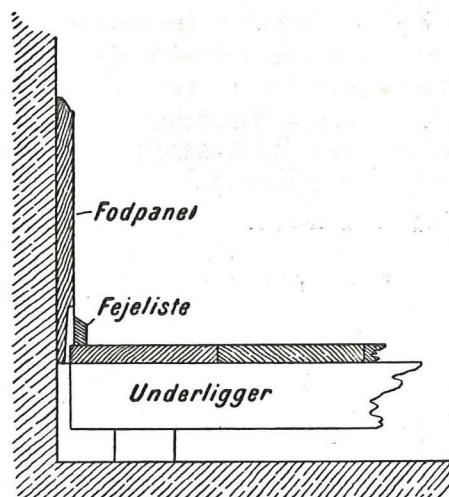
Da Bogen forhaabentlig vil opnaa flere Oplag, har jeg anset det for rigtigst nærmere at gøre Rede for de Punkter, som efter min Erfaring ere dens svageste.

Pag. 44 og følgende Sider omtales de Forholdsregler, der bør træffes i en Bygnings nederste Etage, forsaavidt denne skal forsynes med Brædegulv, og det angives da meget rigtigt, at Gulvunderliggerne bør anbringes paa Beton, og at man bør indrette Ventilation under Bygningen, men Forfatterne have øjensynligt ikke haft Øjet tilstrækkeligt aabent for, at Beton, selv dækket med Cementpuds i Blanding 1 + 2 eller endnu stærkere, ikke kan forhindre Jordfugtigheden i at komme op til Træet, og de have, skjøndt det er dem bevidst, at Ventilationsaabninger i Ydermuren foruden at give Anledning til Fodkulde ogsaa giver Adgang for den ydre fugtige Luft, der ofte indeholder Svampesporer, dog anbefalet Ventilation gennem saadanne Aabninger, om end de ved den Pag. 45 viste Fig. have indskrænket Antallet af Aabninger i Ydermuren til én paa hver Side af Bygningen, eller, naar Rummet under Gulvet sættes i Forbindelse med Skorstenen ved et Rør, til kun én saadan Aabning.

Det bør her fremhæves, at Betonunderlaget al Tid, selv om det er udført med nok saa stor Omhu, og selv om det er pudset med Cementmørtel, bør dækkes af et for Vand uigennemtrængeligt Materiale, og hertil egner

sig da Asfalten bedst. Den Fordyrelse, der hermed paaføres Bygningen, er for intet at regne, da en omhyggelig Paastrykning af kunstig Asfalt er fuldt tilstrækkelig og prisbillig.

Gulvunderliggerne bør dog ikke henlægges direkte paa Asfaltlaget, men derimod løftes op fra dette, idet man under dem med passende Mellemrum anbringer tørre Mursten, der for yderligere Sikkerheds Skyld kunne være dyppede i smeltet Asfalt el. lign. Asfalten er nemlig sprød og vil let beskadiges, naar Tømmeret hviler direkte derpaa, og desuden vil den nedenfor omtalte Ventilation under Gulvet lettes i en væsentlig Grad, naar Underliggerne ere hævede et Par Tommer op fra Underlaget.

For at undgaa den højst generende Fodkulde og de øvrige Ulæmpen, som en Ventilation gennem Aabninger i Ydermuren al Tid medfører, bør man søge for, at Stuens varme og i den kolde Aarstid forholdsvis tørre Luft kan komme ned under Gulvet og derfra suges til Skorstenen. Dette kan opnaas, naar man samtidig med, at man anbringer det af Forfatterne angivne Rør bag Kakkelovnen drager Om-sorg for, at Gulvbrædderne overalt holdes ca. $\frac{1}{2}$ " fra Ydermurene. Naar man da i Fodpanelet langs Ydervæggen foretager smaa Udskæringer med ca. $1\frac{1}{2}$ Alens Mellemrum, som vist paa hosstaaende Fig., hvilke Udskæringer for at forhindre, at Fejeskarn og Vand fra Gulvvask trænger ned under Gulvet, bør dækkes forneden med en Fodliste, vil Rummet under Gulvet altid staa i Forbindelse med Stuens Luft, og der vil paa Grund af det omtalte Rør bag Kakkelovnen altid suges tør varm Luft, der ikke kan antages at indeholde Svampesporer, ind under Gulvet, jfr. Forfatterens Bemærkning Pag. 30 om det bedste og sikreste Middel vi kende.

Det er klart, at den angivne Fremgangsmaade, der isøvrigt længe har været kendt, kan varieres paa mange Maader, og det vil være en let Sag at anbringe de Aabninger, hvorigennem Stuens Luft føres ind under Gulvet paa en saadan Maade, at de helt unddrage sig Opmærksomheden.

Naar Forfatterne Pag. 45 omtale og tildels anbefale de forskellige Maader, man hyppigt anvender for at beskytte Bjælkeenderne i de øvre Etager, saasom Omvikling med Birkébark, Tagpap el. lign. eller Bestrygning med Karbolineum, Kreosotolie m. m., da synes min Erfaring snarere at tyde paa, at de omhandlede Midler alle ere mer eller mindre uheldige. idet de ved at forhindre eller hæmme Tømmerets Udsvedning gennem Endetræet, hæmme Udtørringen og saaledes netop fremme Svampens Trivsel. Det eneste rationelle Middel er her formentlig ogsaa at sørge for, at Stuens Luft staar i Forbindelse med Bjælkehovedet, og at dette ligger frit i Muren kun omgivet af tørre, helst asfalterede Sten, der maa holdes i ca. $\frac{3}{4}$ " Afstand saavel fra Bjælkeenden som fra Siderne.

De i Bogen omtalte Beskyttelsessko for Bjælkeender, tilfredsstillende alle de her nævnte Betingelser, men de ere desværre for kostbare til at kunne vente nogen almindelig Udbredelse.

Forfatterne drage Pag. 47 stærkt til Felts imod Anvendelsen af opblødt Ler som Indskudsfyld, fordi man derved bringer en Mængde Fugtighed ind i Bygningen. Næst at bemærke, at det selvfølgelig er urigtigt at opbløde Leret mere end højst nødvendigt for at kunne bearbejde det, og at det helst bør anvendes direkte fra Lergraven uden Tilsætning af Vand, skal det anføres, at det af Forfatterne anbefalede Materiale, nemlig groft tørt Sand eller Grus eller smaa Murstensskærver, næppe vil vinde Bifald hos ret mange Bygnings teknikere. Det angivne Materiale er nemlig altfor porøst, og det vil, selv om man ovenpaa Indskudsbrædderne anvender en Kasse af utjæret Pap, aldrig kunne forhindre, at Vand fra de øvre Etager trænger igennem til Etagerne nedenunder til stor Géne saavel for Beboerne som for Loftspudsen.

Det kan næppe modsiges, at et vel behandlet og faststampet Lerlag af godt rent Ler er det bedste af alle hidtil kendte Isolationslag i almindelige Bygningers øvre Etager, men der maa selvfølgelig under Opførelsen drages Omsorg for dels, at der, som nævnt, ikke anvendes mere Vand end nødvendigt og dels, at Lerlaget faar tilstrækkelig Tid til at udtørre, forinden Gulvbrædderne lægges, og det kan i saa Henseende anbefales, at Lerlaget paaføres straks efter, at Bygningen er kommen under Tag, og at Anbringelsen af Gulvbrædder udsættes saa længe som muligt.

Anvendelsen af Affald fra nedrevne Huse kan navnlig i en større By absolut ikke anbefales, dels er det som Regel ikke muligt at kontrollere, hvorfra det omhandlede Affald skriver sig, og der er sjældent eller aldrig Lejlighed til at undersøge, om det ikke indeholder Svampesporer, og dels kan saadant Affald foruden Svampesporer indeholde en Mængde andre Urenheder for ikke at tale om Utdøj, ligesom det ogsaa, efterat Bygningen er taget i Brug, meget snart vil blive et Tilflugtssted for Utdøj af enhver Art, en Bemærkning, der iøvrigt ogsaa gælder det ovenfor omtalte Sandfyld samt det ligeledes i Bogen anførte Fyldmateriale af Kokes- og Kulslugger.

Blandt Indvendinger mod Bogen skal endnu blot bemærkes, at Forfatterne Pag. 39 vistnok vise en noget overdreven Ængstelse for, at Haandværkere og Arbejdere, der arbejde med Reparationer i svampbefængte Huse,

skulle udbrede Sporerne til andre Bygninger ved ligefrem Smitte gennem Klæder og Værktøj. Benægtes kan det selvfølgelig ikke, at Overførelse af Sporer kan finde Sted paa den angivne Maade, men det turde dog være, at man sigter over Maalet, naar man forlanger, at Redskaberne „skulle afvaskes omhyggeligt i flere Hold Vand eller dyppes nogle Minutter i kogende Vand“.

Til Slutning skal jeg endnu blot fremkomme med nogle Bemærkninger, om et Punkt, som jeg ligesom Forfatteren tillægger den allerstørste Betydning for at forebygge, at Svampen opstaar i en Nybygning.

Det Svineri, der nu finder Sted i enhver Nybygning hertilands, bør bekæmpes med alle de Midler, der staa til den ledendes Raadighed.

Forfatterne fortjene Tak, fordi de have fremdraget dette Uvæsen, det er saa langt fra, at de have overdrevet Sagen. Forholdene ere i Virkeligheden saa gale, at enhver, der færdes paa en Byggeplads, maa harmes over den Ligeegyldighed, hvormed vore Arbejdsfolk og vore iøvrigt oplyste og dygtige Svende af saa godt som alle Haandværk, besudle deres eget eller Kammeraters Arbejde. Der er her et Omraade, hvor den største Agtpaagivenhed er nødvendig. Det eneste nogenlunde virksomme Middel er en skarp og skaanselløs Irettesættelse overfor enhver, der paagribes; men Forudsætningen for, at en saadan kan gives, er naturligvis, at der udenfor Bygningen og i umiddelbar Nærhed af den findes de fornødne Aftrædelsesrum, og at det paagældende Uvæsen i Bygningen er strængt forbudt, derimod tør det af Forfatterne anbefalede Middel „paa passende Steder“ at anbringe Spande el. lign., der skulle tømmes, naar de blive fulde, ikke anbefales, naar der ved „passende Steder“ menes Lokaler el. lign. i Bygningens forskellige Etager.

Vor Nation er desværre ikke bekendt som et Mønster paa Renlighed, og man vil derfor vistnok indrømme, at en saadan Avtorisering af Urenligheden ikke vil kunne gaa.

Som Forholdene nu ere ved selv større Byggeforetagender, er der vel i de fleste Tilfælde nogenlunde let Adgang til en Latrine, men om Pissoirs er der næsten aldrig Tale, og da Bajersk Øllet som bekendt sjældent savnes, er det næsten haabløst at ville reformere paa dette Omraade, før det bliver obligatorisk, at der ved ethvert Arbejde af nogenlunde Udstrækning skal findes saavel Latriner som Pissoirs i saadant Omfang, som den ved Arbejdet beskæftigede Styrke fordrer.

Personalialia.

Ingeniør, cand. polyt. *Stephan Peter Nyeland Løchte*, der er Kandidat fra 1894 og fra 1. September 1894 i to Aar var Assistent ved Undervisningen i Vej- og Vandbygningsfagene paa den polytekniske Lærestalt samt derefter i ca. $1\frac{1}{2}$ Aar til Slutningen af Aaret 1897 har været beskæftiget ved Anlægget af Kolding-Egtved Banen, er for en Ugestid siden af vedkommende Byraad bleven udnævnt til Stads- og Havneingeniør samt Bestyrer af den elektriske Station i Kolding fra 1ste Juli d. A. at regne.